

Inzicht in publiek geld (deel 2)

Naar een toekomstbestendige beleidsbegroting

De positie van het parlement kan versterkt worden als ministers in hun begroting en jaarverslag meer informatie geven over de doelstellingen van beleid en bereikte resultaten. Ook als het over zaken gaat waar niet één maar diverse ministers samen voor verantwoordelijk zijn. In het analyserend rapport, dat voortbouwt op een gelijknamige publicatie van juli 2016, doen wij suggesties voor initiatieven waarmee een modernisering van de rijksbegroting in gang kan worden gezet.

Handvatten voor verbetering kwaliteit en informatiewaarde

De Algemene Rekenkamer houdt de huidige begrotingspresentatie van het kabinet, bekend onder de naam Verantwoord begroten, tegen het licht. In het rapport geven wij handvatten hoe Kamer en kabinet de kwaliteit en informatiewaarde van de rijksbegroting kunnen verbeteren, gebruikmakend van de huidige digitale mogelijkheden.

Grote begrotingsartikelen beperken het budgetrecht van de Kamer

Uit ons onderzoek blijkt hoe in de afgelopen 20 jaar voortdurend gezocht is naar verbetering van de hoofdstructuur van begrotingen van ministers en hun verantwoording over het gevoerde beleid. Knelpunten als het geringe aantal begrotingsartikelen, de matige verantwoording over kabinetsprioriteiten en het ontbreken van goed zicht op maatschappelijke resultaten komen aan bod. Relatief grote begrotingsartikelen beperken het budgetrecht van de Kamer, omdat de minister makkelijk met budgetten binnen zo'n artikel kan schuiven zonder toestemming van het parlement. Ondanks afspraken tussen kabinet en Tweede Kamer komen evaluaties over gevoerd beleid niet uit de verf. De Kamer heeft gebrekkig zicht welk deel van het rijksbudget vrij te besteden is.

Daar staat tegenover dat digitalisering en dataportals steeds meer mogelijkheden bieden om (beleids)informatie beter te ontsluiten. De oproep van de Tweede Kamer voor een jaarlijkse monitor brede welvaart tekent de behoefte verder te willen kijken dan alleen naar financiële resultaten van beleid.

Aan de hand van inspirerende voorbeelden uit binnenland (zoals van gemeenten) en buitenland geven wij in de publicatie opties voor betere departementale begrotingen. Het debat hierover tussen kabinet en parlement is noodzakelijk, zo schrijft de Algemene Rekenkamer.

Opgaven voor de toekomst

In deze publicatie schetsen we actuele knelpunten rond de beleidsbegroting. Uit de analyse destilleren we opgaven voor de toekomst voor alle betrokkenen. Aspecten als de beleidstheorie, noodzakelijke kengetallen die inzicht geven in de voortgang van het kabinetsbeleid, digitale beleidsverantwoording en versterking van de keuzefunctie in de begroting komen aan bod.

Waarom onderzochten wij de begrotingspresentatie?

Inzicht in de resultaten van overheidsbeleid zijn, ondanks diverse pogingen, voor het parlement nog steeds moeilijk uit de begrotings- en verantwoordingsstukken van het kabinet te halen. Hierdoor krijgt ook de samenleving als geheel geen goed zicht waar overheidsinspanningen toe leiden. Deze hardnekkige knelpunten dienen aangepakt te worden. Onder meer dankzij technische (digitale) ontwikkelingen kan de vormgeving van een moderne beleidsverantwoording door het Rijk invulling krijgen.

Stand van zaken

Het onderzoek is op donderdag 12 september 2019 gepubliceerd en aan het parlement en alle ministers gestuurd.